

Polazník

Noviny
obce Papradno

Ročník XIII

4/2015

december

Štvrťročník

Nech pokoj žiari

*Zvony zvoní, hviezda žiari,
všade radosť svätá.*

*Narodil sa pre nás všetkých
Vykupiteľ sveta.*

*Svätá noc, keď na zem sadá,
Ježiš do srdc cestu hľadá.*

*Prijmite ho vrúcne, vrele,
nech nás jeho láska hreje.*

*Nech prežiarí tmy beznádeje
v prítomnosti aj v budúcnosti.*

*V novom roku nech vám v tvári
jeho pokoj stále žiari.*

Slovo starostu

Vážení spoluobčania,
milí čitatelia Polazníka,

Počasiu tomu veľmi nenasvedčuje, no pohľad do kalendára jednoznačne dokazuje, že sa blížia Vianoce a koniec roka 2015. Obdobie, keď sa tešíme na Ježiška, na chvíľu radosť a pohody strávené v rodinnom kruhu, ale aj obdobie bilancovania a hodnotenia končiaceho sa roka. Myslím, že to bol rok pre našu obec celkom úspešný a podarilo sa nám s poslancami, ktorí majú záujem o to, aby naša obec napredovala, urobiť kus roboty a dúfam, že je to aj v obci poznať.

Škola, zberný dvor, obecný úrad a ďalšie naše práce

Opravili sme toalety v Základnej škole, v kultúrnom dome, vybudovali sme zberný dvor, urobila sa nová fasáda a zateplenie obecného úradu, bola vymenená strešná krytina obecného úradu, tiež strešná krytina na tribúne TJ, vybudovali sme vonkajšie WC pri tribúne Telovýchovnej jednoty, položili sme 1451 m² nového asfaltu na miestnych komunikáciách, zaasfaltovali sa výkopy po vodovode v „Múdrovom grunte“, dokončujeme stavebné úpravy v domove sociálnych služieb, zorganizovali sme veľa kultúrnych akcií, pre hasičov sa nám podarilo vybaviť bezplatne zrepasované TATRU 148 a tiež osobné vozidlo VW Golf

Naša dedina, rodná obec, sme na ňu pyšní

Papradno. Obec ako mnoho iných na Slovensku a predsa jedinečná! Pre nás je to rodná obec, na ktorú nedáme dopustiť. Občas niečo pokritizujeme, oľufíme, na druhej strane sme však hrdí, keď ju niekto pochváli aká je pekná, vynovená. Tí aktívnejšie nielen kritizujú, ale aj sami prispievajú k jej skrášleniu, k zlepšeniu života.

A tak je to od roku 1525. Tento rok si pripomíname 490. výročie prvej písomnej zmienky o Papradne. Budme hrdými a aktívnymi Papradňanami.

Žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis na návšteve základnej školy.

na obec a ešte plno menších stavebných, udržiavacích prác a prác súvisiacich s čisťotou v obci a odpadovým hospodárstvom. Keď píšem tieto riadky, ešte intenzívne dohľadujeme posledné detaily k projektu „Rekonštrukcia verejného osvetlenia v obci Papradno“, na ktorý by sme mali dostať po prekontrolovaní verejného obstarávania 214 000 € z eurofondov. Celkové náklady na túto rekonštrukciu budú 314 000 €. Rozdiel budeme riešiť úverom a úspešnou realizáciou bude celá obec aj s Podjavorníkom, osvetlená úspornými led svietidlami. Ukončili sme proces delimitácie domova sociálnych služieb z VÚC Trenčín na našu obec a od 1. januára pokračujeme ako DSS obce Papradno aj s navýšením klientov.

V odpadoch iné financovanie

Urobili sme verejné obstarávanie na novú firmu na odvoz a likvidáciu smetí, nakoľko firma Strako ukončila zmluvu na vývoz

a mrzí ma, že aj napriek tomu, že vyhrali s nižšou cenou ako nám vyvážala firma Strako, musíme zvýšiť poplatok za smeti. Firma Megawaste, ktorá vyhrala súťaž, za vývoz a skládku 962,22 tony odpadu, ktorý sme vyprodukovali v roku 2014 zoberie 46 250 €. My sme v roku 2014 za 962,22 ton odpadu zaplatili 52 445,62 €. Z poplatkov za odpad sme vybrali 44 440,93 € a zvyšok 8 004,69 € sme doplácali z rozpočtu obce, čo nový Zákon o odpadoch platný od r. 2016 nedovoľuje a všetky náklady vynaložené na odvoz a likvidáciu odpadu musia byť pokryté z poplatkov za smeti. Tento rozdiel dorátame na počet poplatníkov a o takú sumu musíme zvýšiť poplatok. Tieto sumy sú iba o komunálnom odpade. V obci sú ďalšie výdavky okolo separovaného zberu, ale ten zatiaľ bude financovaný z rozpočtu. Som rád, že na štyri roky máme vysúťa-

Pokračovanie na str. 2

Slovo starostu

Pokračovanie zo str. 1

ženú nižšiu cenu za komunálny odpad, ako nám vozila predchádzajúca firma, len mám obavu z množstva odpadu, ktorý produkujeme na skládku. Jediná cesta na spomalenie rastu poplatkov za komunálny odpad je naša snaha čo najviac separovať, a tým znížiť množstvo odpadu smerujúceho na skládku.

Miesto pre deti v MŠ

Do budúceho roka chcem navrhnúť presun Materskej školy do budovy Základnej školy, aby sme mohli zobrať do škôlky všetky deti, ktorých rodičia majú možnosť pracovať, no musia zostať pri deťoch, nakoľko nemôžeme poskytnúť dostatok miest v škôlke. Verím, že už zvíťazí rozum nad individuálnym záujmom.

Rekonštrukcia kultúrneho domu, vodovod a ďalšie plány

Chceli by sme zrekonštruovať kultúrny dom a opraviť ďalšie úseky miestnych komunikácií, oploť areál telovýchovnej jednoty, vybudovať vodovod „Pod Kremnicu“ a tiež uvažujem o ďalšej bytovke, ale iba s výhodným spôsobom financovania. Od januára zmeníme úradné hodiny na obecnom úrade, tak aby sme sa zosúladiť so štátnymi úradmi a dokázali spracovať narastajúcu administratívu. Toto všetko by

som nedokázal bez silnej podpory tej časti obecného zastupiteľstva, ktorú pravidelne stretávate na kultúrnych akciách, ktorá obetuje pre nás všetkých kus svojho voľného času a ktorej patrí moja vďaka a úcta. Túto vďaka a úctu chcem vzdať aj živnostníkom a podnikateľom, ktorí veľaokrát dokážu pomôcť či už finančne, technikou, ale aj vlastnou rukou, keď treba. Nemôžem zabudnúť na dobrovoľné zložky, na ktoré sa dá vždy spoľahnúť. Myslím, že je tu silná partia ľudí, ktorým záleží na tom, kde naša obec smeruje a snažia sa budovať Papradno, na ktoré budú hrdé aj naše deti. Ďakujem!

Príjemné Vianoce, ohňostroj na Silvestra

Všetkých vás pozývam na uvítanie Nového roka 2016 do priestorov amfiteátra, kde bude rozvoniat' varené vínko a vďaka sponzorom už dnes môžem povedať, že ohňostroj nám budú závidieť všetky okolité obce. Nebojme sa, že Ježiško nepríde, keď nie je snehu, dnes je už technika vyspelá a určite miesto saní zoženie iný vhodný dopravný prostriedok. Chcem vám zaželať krásne Vianoce, plné rodinnej pohody a upokojujúceho duchovna, ktoré si prinesieme domov z vianočných omší. Všetko dobré do Nového roku 2016, hlavne pevné zdravie, rodinnú pohodu, ale aj dobrých priateľov a susedov, ktorí si dokážu vzájomne pomôcť a pochopiť jeden druhého.

Ing. Roman Španihel

Oznam

V dňoch 28. 12. až 31. 12. bude z dôvodu čerpania dovolenky obecný úrad zatvorený. O overenie podpisov, či úkony súvisiace s vybavením pohrebu sa postaráme na tel. čísle, ktoré bude vyvesené a vchodových dverách.

Úradné hodiny Obecného úradu v Papradne od 1. 1. 2016

Pondelok	7:30 – 11:30
	12:00 – 15:30
Utorok	7:30 – 11:30
Streda	7:30 – 11:30
	12:00 – 17:30
Štvrtok	nestránkový deň
Piatok	7:30 – 11:30

Matričné okienko

Zomreli

Libertína Balušiková (1927)	28. 10.
Milan Strašík (1968)	24. 11.
Alena Gáboriková (1970)	15. 11.
František Bundzík (1980)	22. 11.
Ľudmila Jurčíková (1926)	30. 11.
Štefánia Strašíková (1951)	3. 12.
Helena Hrebíčiková (1943)	5. 12.
Karol Majšík (1932)	10. 12.

* Víťame vás

Matias Palko	29. 6.
Nina Hrbálová	6. 10.
Štefan Červenec	17. 10.
Soňa Nemčíková	28. 10.
Natália Sakalová	23. 11.

Svadby

Vaša láska, sľuby, snenia,
doterajšie priateľstvo,
nech sa od dnešného dňa
zmení v to najkrajšie
manželstvo.

Zlatá svadba

16. 10.

Rudolf Krupa
Emília Gablíková

4. 11.

Milan Zdurienčík
Anna Turičíková

Diamantová svadba

12. 11.

Stanislav Balušik
Helena Holjenčíková

5. 12.

Jozef Šramčík
Mária Kolkusová

17. 10.

Patrik Truchlík
Andrea Babiarová

24. 10.

Ing. Michal Mako
Ing. Michaela Dzurjaníková

24. 10.

Peter Mroščák
Jana Bašová

KALENDÁR 2016

... a odpust' nám naše viny ...

ZŠ Papradno a Farnosť Papradno vám želajú požehnaný nový rok

Kalendár si môžete kúpiť u ekonomickej pracovníčky ZŠ Eriky Piačkovej.

V našej obci

Bolo

11. októbra

sme sa v kultúrnom dome potešili hneď dvakrát. V októbri, ktorý je aj Mesiacom úcty k starším, sa v kinosále prezentovali peknými vystúpeniami deti z MŠ, žiaci ZŠ, Detská folklórna skupina Podžiaranček a Folklórna skupina Podžiaran. Seniorov potešili srdiečka i pohostenie. V estrádnej sále bola pripravená výstavka ovocia a zeleniny, kde sa všetci pestovatelia už od tých najmenších mohli pochváliť svojou tohtoročnou úrodou a výrobkami z nej.

17. októbra

sme sa v KD zúčastnili na prezentácii a autogramiáde detskej knižky „Zvedavé húsky“ od autorky našej rodáčky Márie Gáboríkovej. Viac na str. 8.

30. októbra

piatkový večer v Bare Dallas patril hlavne mladým, o hudobnú produkciu sa na zábave „Helou-vín“ staral DJ BO.

31. októbra

Bowling Fun oslávil svoje 10. výročie otvorenia. K výbornej nálade prispeli vystúpením Rišo Michel a kmoter hrou na gitaru a spevom.

31. októbra

a 1. novembra

bolo veselo aj na Kolibe, na poľovníckych hodoch sme v príjemnej atmosfére hry na harmóniku a spevu papradnianskych folkloristov ochutnávali gurmánske výrobky z diviny.

20. novembra

sme si vychutnali v Bare Dallas piatkový večer posedením pri gitare. O dobrú náladu sa postarali Vilo Lejčík a Jaro Búbel.

21. novembra

sa hlavne mládež zabávala v kultúrnom dome na Katarínskej zábave až do samého rána v príjemnej atmosfére od DJ BO.

27. novembra

posledný novembrový piatkový večer spestril Folklórny čurbes na Kolibe, kde mohli účastníci a hostia zažiť pravú slovenskú veselicu so školou tanca. Program pripravili folklórne súbory Považan, Bystričan a ľudová hudba Javorníček.

28. novembra

koniec novembra tradične patril Ondrejovským hodom. Viac na str. 7.

4. decembra

zavítal do Papradna zavítal Mikuláš, ktorý navštívil materskú i základnú školu, seniorov v CS-S-Javorník a v poobedňajších a večerných hodinách domácnosti s deťmi. Mikulášsky večer v M-bare sa niesol v znamení husličiek. Svojím krásnym spevom a hrou na husle nám večer spestril súbor Bystričan.

5. decembra

sa konala pravá dedinská zabíjačka na Kolibe, všetci návštevníci mali možnosť ochutnať domáce mäsové výrobky, klobásy, tlačenkú, jaternice a samozrejme domácu kapustnicu. O dobrú náladu sa postarali heligonkári a Štiavnická muzička. Deti obdaroval Mikuláš, asistoval mu pomocníci anjeli čert.

12. decembra

v kinosále KD ukázali žiaci Základnej umeleckej školy Papradno svoj hudobný talent pod vedením učiteľa Juraja Šípeka na vianočnom koncerte. Vo večerných hodinách v M-bare tradične zožal veľký úspech v skvelej nálade koncert skupiny Rewival.

Bude

26. decembra

V poobedňajších hodinách bude v našom kostole jasičková poobedňavka detí MŠ. M-bar Restaurant pozýva priaznivcov dobrej hudby do estrádnej sály KD na Štefánsku zábavu. Do tanca hrá DJ BO.

27. decembra

Vianočné chvíle nám spríjemní koncert „Čaro Vianoc“ v rímskokatolíckom kostole v Papradne (11,30) v podaní FSk Podžiaran. V ZŠ bude opäť sprístupnená verejná **výstava fotografií Spomienky na staré školské časy** a regionálna izba tradícií od 13. do 18. h.

31. decembra

Brvništskí turisti pozývajú na tradičný výstup na Bukovinu. Vedenie Obce Papradno pozýva občanov na spoločné ukončenie roka 2015. Od 22. hodiny sa budeme pred obecným úradom a amfiteátrom spoločne zabávať. Bude pripravená videoprojekcia, občerstvenie a o hudbu

Tajomstvá z histórie

Deti z MŠ Papradno navštívili historickú školu v Brvništi. Nenápadná drevenička odhalila deťom svoje tajomstvá. Zachovalé poľnohospodárske nástroje, kroje, starobylé predmety dennej potreby, súbory fotografií, knižnicu, pomôcky pri vyučovaní. Deti mali možnosť vidieť byt učiteľa a jeho zariadenie.

Toto poznanie im umocnila Božena Šišťíková s manželom rozprávaním o histórii. Deti si uvedomili, že život ľudí v minulosti bol ťažší a zložitejší ako v súčasnosti. Naša MŠ je zameraná na ľudové tradície, čím vedie k rozvoju kladného vzťahu k nášmu regiónu.

Sobotňajšia atmosféra na Ondrejovských hodoch.

sa postará DJ BO. O polnoci privítame Nový rok skvelým ohňostrojom.

23. januára

vedenie ZŠ a ZRS pozývajú na 37. ročník rodičovského plesu. Čaká vás pekný program, občerstvenie a Šípekovi zo Stupného sa postarajú o dobrú hudbu aj k tancu i spevu.

30. januára

pozývajú starosta obce a poslanci OZ na Obecný ples. O hudobnú produkciu sa postará B.O.S.S. music.

6. februára

si budeme pred pôstom užívať veselosti a fašiangovať. Stretne sa o 12,00 pri amfiteátri aj s maskami s hudbou Extra. Bude sa variť fašiangová kapustnica, večer bude zábava.

2. februára

pochováme basu, opäť sa stretne pri amfiteátri.

27. marca

pozývajú papradnianski turisti svojich priaznivcov na „Veľkonočný výstup na Holý vršok“.

Vo večerných hodinách bude v estrádnej sále KD zábava.

Biskup Tomáš Galis uprostred svojich veriacich

V mesiaci októbri sme zažili historickú chvíľu. Našu farnosť navštívil žilinský biskup Mons. Tomáš Galis pri príležitosti konania kánonickej vizitácie. Nikto zo súčasníkov takéto niečo predtým nezažil. Keď totiž dôsledne prelistujeme historické knihy, dozvieme sa, že poslednú vizitáciu Farnosti Papradno vykonal pán biskup Jozef Vurum 14. júna 1831, teda pred 184 rokmi.

Každý diecézny biskup by mal – okrem iných svojich povinností – každoročne navštevovať (lat. vizitovať) diecézu, a to celú alebo jej časť tak, aby v rozmedzí piatich rokov zvizitoval celú diecézu. V našej mladej Žilinskej diecéze začal otec biskup konať vizitácie farností nielen preto, že mu to ukladá cirkevný zákon, ale aby celú diecézu lepšie spoznal a aby sa mohol stretnúť s ľuďmi, ktorí sú zverení do jeho pastierskej starostlivosti, aby mohol načúvať ich problémom a hľadať. Pred príchodom otca biskupa navštívili farnosť v piatok 16. októbra vizitátori z biskupského úradu – kancelár, notár a vikár pre ekonomické záležitosti, ktorí skontrolovali farskú agendu, stav liturgického zariadenia kostolov a kontrolovali prevádzkové, majetkové a finančné náležitosti.

V deň vizitácie – v utorok 20. októbra 2015 – krátko po pol deviatej sme pána biskupa, ktorého sprevádzal jeho tajomník, privítali za hlaholu zvonov pred farským kostolom. Odbrali sme sa na faru, kde sme sa spoločne pomodlili časť Liturgie hodín (breviára); po nej nasledoval súkromný otcovský rozhovor biskupa s miestnym kňazom.

O pol desiatej už čakali otca biskupa žiaci a zamestnanci Základnej školy v Papradne. Radiateľka privítala biskupa uprostred pedagogického zboru, potom ho sprevádzala po škole, ukázala mu i regionálnu izbu, v ktorej sa nachádza množstvo predmetov, ktoré používali naši predkovia. Žiaci pripravili krátky program a v besede kládli otcovi biskupovi zvedavé otázky. Na pamiatku si otec biskup odniesol perníkový adventný veniec a kalendáre, ktoré vydáva škola.

Podobný program bol v Základnej škole s materskou školou v Brvništi. Otec biskup pri prehliadke školy povzbudil najskôr

najmenších žiakov, potom po krátkom programe starším odpovedal na otázky. Aj tam mu žiaci pripravili milý darček – sovu, akú s úctou dávali v mesiaci októbri starším občanom. Na Obecnom úrade v Brvništi privítala biskupa pani starostka so zamestnancami. Pán biskup požehnal ich, úrad i obec a zapísal sa do obecnej kroniky.

Na poludnie v obnovenom Kostole Najsvätejšieho srdca Ježišovho v Brvništi čakali na biskupa veriaci, ktorí sa spolu s ním pomodlili Anjel Pána a krátko sa mu predstavili. Z kostola otec biskup prešiel na cintorín, kde si pozrel zvonovicu a pomodlil sa spolu s niekoľkými veriacimi za zomrelých. So záujmom si prezrel aj zákutia Múzea – Historickú školu v Brvništi, ktoré sídli v budove patriacej farnosti; jej obnovu a fungovanie múzea zabezpečuje spolok ROTaRvAK. Občerstvili sme sa pečeným čajom a našim „národným jedlom“ – babou.

V čase obeda sme spolu so starostami, riaditeľkami škôl a katechétkami navštívili Kolibu Papradno, kde sa o nás postarala starostlivá majiteľka Anna Beníková a pripravila nám chutné jedlo. Popoludní sme navštívili Dom sociálnych služieb Javorník v Papradne, kde otca biskupa pozdravili obyvatelia i zamestnanci zariadenia. Prihovoril sa im, všetkým požehnal a poprosil o modlitbu. Na Obec-

nom úrade v Papradne sa otec biskup stretol s pánom starostom a zamestnancami. Nechýbal rozhovor, spoločná modlitba za obec, požehnanie a zápis do obecnej kroniky.

Potom sme sa previezli dolinou až do osady Podjavorník. Cestou sme si všimli Kaplnku Sedembolestnej Panny Márie pred Suchou a niektoré ďalšie miesta ľudovej zbožnosti, predstavili sme jednotlivé doliny. Navštívili sme aj príbytok jednej našej farničky, pani Fujašovej, matky 13 detí, ktorá od otca biskupa prijala sväté prijímanie a rada mu porozprávala zaujímavé príbehy zo svojho neľahkého života.

O piatej popoludní otec biskup predsedal sláveniu svätej omše vo Farskom kostole sv. Ondreja v Papradne. V homílii vysvetlil veriacim, čím má byť pastoračná vizitácia biskupa vo farnosti, prečo ju

koná, a povzbudil nás k jednote a horlivému duchovnému životu. V hodinovej besede po omši odpovedal na otázky, ktoré si pripravili veriaci. Po besede sme sa odobrali na miestny cintorín k hrobu kňazov, kde sme sa pomodlili spolu s niekoľkými veriacimi za zomrelých kňazov a za všetkých zomrelých.

Nasledovala jednoduchá večera na fare spojená so zasadnutím farskej rady. Stretnutie sme zakončili modlitbou vešpier a požehnaním otca biskupa, ktorého nám bude pripomínať nielen

Ježiškovi ďakujeme

*V ten večer, keď vonku je zima,
štípe mráz, keď v ľudských
srdciach zavládne pokoj,
láska zas, večer ten plný
nevšedných krás prichádza
každý rok znova, zas.*

*Túžba srdc po pravde letela
k Bohu, v pokore kľakla si,
prosila ho znovuby cez
milosrdenstva lúče objal
nás všetkých do náruče.*

*Boh z lásky v ten večer poslal
z neba Ježiška malého, spásu
sveta na zem každý, kto s ním
bude chcieť byť môže tu i raz
v nebi žiť.*

*V ten večer hviezdami
obloha žiarila nad dieťaťom
nápis jagavý oznámila:*

**SLÁVA NA VÝSOSTIACH
BOHU A NA ZEMI POKOJ
ĽUĎOM DOBREJ VOLE.**

*Noc zavládla krajinou
Zvonce stíchli tíšinou.
Do snička šťastných detí
Guľatý mesiac svieti.*

*Hviezda ukazuje zas,
chudobu jasličiek v nás.
No svetlo Jeho nádeje
dňom i nocou nás hreje.*

*Tys prišiel na tento svet
spasiť nás z bolestných bied.
Kráčať s tebou chceme
do prisľúbenej zeme.*

*Ježiško milý krásny
tvoj odkaz nám je jasný.
Za všetko ďakujeme
dobrú noc ti prajeme.*

*Nebo zažiarilo zas
za spevu anjelov a nás:*

**SLÁVA NA VÝSOSTIACH
BOHU A NA ZEMI POKOJ
ĽUĎOM DOBREJ VOLE.**

Mária Gaboríková

jeho zápis vo farskej kronike, ale aj milé spomienky na spoločne prežitú chvíľu v našej farnosti. Chcem aj touto cestou poďakovať všetkým, ktorí s veľkou vážnosťou a ochotou pripravovali i prežívali túto významnú udalosť, a odovzdať úprimný pozdrav otca biskupa všetkým našim farníkom, ktorí sa nemohli zúčastniť stretnutia s ním, najmä našim chorým, s prosbou o modlitbu za neho a za celú našu diecézu. **Jozef Hlinka, farár**

Chcem poďakovať folklórnej skupine Podžiaran, ktorá svojím spevom prispela ku slávnostnému prežitiu sv. omše pri príležitosti vizitácie nášho otca biskupa Tomáša Galisa.

Erika Piačková

490. výročie prvej písomnej zmienky o obci Papradno

Píše sa rok 1525. Je to dôležitý rok pre nás Papradňanov. V tomto roku sa obec Papradno prvýkrát spomína v listinách. Takže tento rok oslavujeme naše 490 narodeniny. Papradno bolo vtedy súčasťou feudálneho panstva Bytča. Toto územie bolo však osídlené už

dávnejšie – predpokladá sa, že osídľovanie prebiehalo od 15. storočia. Ale už dávno predtým tu žili ľudia. Nevieime ako, ale našli sa po nich niektoré artefakty – prvé archeologické nálezy sú z mladšej doby kamennej. Sú to kamenné oštepky, úlomky radiolaritov, kamenná brúsená sekera z Podhúboče; čriepky pochádzajúce z lužickej kultúry, hrádok s trojnásobným kamenným valom na kopci Žilín datovaný do 12. storočia.

Mnohí z nás by sa chceli ocitnúť v Papradne roku 1525. Čo by sme asi videli? Bolo tu viac lesov alebo ich už ľudia vyklčovali? V akých domčekoch bývali, čo chovali, ako si ľudia obrábali svoje políčka? Toto sa už nedozvieme. Ale to, že tu bola krásna príroda vieme určite. A to je aj dnes. Postupom rokov sa život menil a my vieme o našich predkoch viac. Z poddanstva sa ľudia vymanili, ale slobodu im to neprinieslo. Žili tu veľmi chudobne. V rokoch 1900-1910 bola veľká vlna vysťahovalectva do Ameriky. Veľa rodín tam zostalo, niektorí si zarobili peniaze, vrátili sa a kúpili si majetok, polia, lesy.

Veľa by sme mohli napísať o našich predkoch, o živote v obci. Menila sa doba a s ňou aj ľudia. Spomeniem len niektoré udalos-

ti, o ktorých možno neviete, a sú zaujímavé.

- od roku 1884 má obec poštový úrad
- žandárska stanica tu bola zriadená v r. 1907
- prvú krčmu vlastnil žid Ede Pollák na marikovskom chotári ešte pred rokom 1900
- od roku 1899 bolo v Papradne „Potravné a úverové družstvo“
- v I. svetovej vojne chlapi bojovali na frontoch vo Francúzku, Rumunsku, Srbsku, Taliansku
- v roku 1925 postihla Papradno najničivejšia povodeň, zoberala 2 rodinné domy, šopy, poškodila cesty, mosty
- po I. svetovej vojne bolo v obci 5 krčiem, 2 mäsiarstvá, obchody s rozličným tovarom, predajňa obuvi, pekárne, kováči, mlynári, obuvník, stolári, tesári, sedlár, výrobca šindľov, píly
- v roku 1930 malo Papradno 3379 obyvateľov a 831 domov
- prvý autobus z Papradna do Považskej Bystrice začal premávať v roku 1929, len krátko a potom sa autobusová preprava obnovila až v r. 1937
- telefón bol do obce zavedený 24. augusta 1936
- v roku 1943 sa začala budovať „stavnica“
- obec bola napojená na elektrickú sieť v roku 1950 a v roku 1955 bol spustený miestny rozhlas
- v marci 1950 bolo v obci zriadené zdravotné stredisko (obvodný lekár a zubár)

v budove Bukovanovej pekárne, v roku 1972 bolo vybudované obvodné zdravotné stredisko v Luhoch

- jednotné roľnícke družstvo bolo založené v roku 1974
- prvá písomná zmienka o vyučovaní je z roku 1791, kedy bola postavená rímsko-katolícka škola na Sigoti. Vyučovalo sa – písanie, čítanie, počítanie a náboženstvo. Deti chodili do školy hlavne v zime, cez leto pracovali na poliach. Prvým učiteľom a aj

organistom bol Ján Padušický

- Papradno patrilo do farnosti Malá Jasenica – spomienka na to je z roku 1674. Prvý drevený kostol stál v dolnej tretine cintorína.
- v roku 1918 postihla Papradno epidémia chrípky – zomrelo 67 ľudí
- súkromné kino „U Baltiza“ premietalo od roku 1940.

Máme toho veľa na čo môžeme byť hrdí – najmä však na svojich predkoch, ktorí sa napriek veľkej biede nevzdali a lopotili, aby sa

ich deti a vnuci mali dobre. A teraz – 490 rokov po prvej písomnej zmienke o Papradne - by boli hrdí ako naša obec vyzerá. Ale naši predkovia sa nielen lopotili, ale vedeli sa aj zabaviť, boli družní a spevaví. Je dobre ak sa aj toto v nás uchovalo. Prispejme každý k rozvoju nášho Papradna, aby aj na nás mohli naše dnešné deti spomínať ako sme zveľaďovali prácu predkov.

(v článku som čerpala údaje od Štefana Meliša, Magdy a Ambra Balušíkovcov, z kroniky obce Papradno) (amp)

KEDYSI a DNES

Súčasťou obce je neodmysliteľne aj cintorín. Aj ten náš prešiel za roky trvania zmenami. Drevených krížov zostalo len málo, vystriedali ich kamenné či žulové pomníky. Nech už je pomník akýkoľvek, dôležité sú spomienky a modlitby za tých, ktorí nás predišli do večnosti.

VIVAT PODŽIARAN

V zlatom pásme, s prvým CD

Ani sa mi nechce veriť, čo všetko sme tento rok stihli. Keď sa na to pozrieme cez čísla, tak sme zvládli 35 vystúpení. A to boli niekedy aj dve v jeden deň. No 11. október bol výnimočný. Okrem spievania na výstave ovocia a zeleniny a na programe k mesiacu úcty k starším, sme doobeda ešte aj piesne na CD stihli natáčať. Od septembra sme sa veru nenudili. Veď vybrať a nacvičiť piesne na vianočné CD, pripraviť sa na celoštátnu súťaž a ako inak nacvičiť niečo originálne na Ondrejovské hody, nám dalo veru riadne zabrať. O to nezabudnuteľnejšie sú pre nás úspechy, ktoré sme spoločne dosiahli.

Týždeň po vystúpení Stretnutie umení, umenie stretnutí v Terchovej sme sa spoločne vybrali do Dolnej Súče na celoštátnu súťaž Nositeľia tradícií. Išli sme si súťaž hlavne riadne užiť. A tak sme sa tam stretli. Deväť porotcov a desať folklórnych skupín z celého Slovenska. A boli tam aj susedia z Hvozdnice, tak nám bolo veselšie. Pred vystúpením nesmela chýbať hlasová rozvčička a hurá na javisko. Zvučár si nás veru hneď zapamätal a pochopil, prečo nepotrebujeme mikrofóny. Heleľo, Heleľo a Hory, hory jako sviece riadne hučali. Až tak ma pohladilo na srdci, keď som cez prestávku započula kúsok rozhovoru medzi porotcom a jedným pánom, že kto to tak spieval? A on na to: Však Podžiaran z Papradna. O čo krajšie pre nás bolo, že nás prišiel podporiť aj autobus fanúšikov z Papradna (aj s deťmi z Podžiarančeka).

Na vyhodnotenie sme si museli počkať do druhého dňa, ale oplátilo sa čakať. Spomedzi desiatich folklórnych skupín z celého Slovenska sme v Dolnej Súči získali zlaté pásmo a špeciálnu cenu za vokálnu interpretáciu, teda za spev. Je to pre nás obrovský úspech, veď práve na spev sme hrdí. Aj sme to spoločne oslávili a veľmi nás potešilo, keď nám starosta a poslanci na druhý deň dali do rozhlasu zahrať.

Ani sme sa riadne nestihli nadýchnuť a vrhli sme sa na nacvičovanie programu na Ondrejovské hody. Tento rok boli ešte o niečo krajšie a bohatšie ako tie predchádzajúce. Výstava starých fotografií mala obrovský úspech a klobúk dolu pred všetkými, ktorí ju pripravovali. Chcela by som sa poďakovať Ľubke Kamzíkovej za krásnu výzdobu pódia, ktorú vyrobila. Publikum rozveselil svojim vystúpením FS Vršatec. Bolo to také symbolické, že prišli práve tento rok, lebo ich vedúci, pán Martinka, nacvičoval s našimi mužmi niekedy v roku 1984 na celoštátnu súťaž, ktorú vtedy vyhrali. A hádam sme vás aj my potešili. Okrem ešte nespievateľných papradnianskych trávnic a iných piesní nechýbala ani tento rok scéna – Jako mi husi zajali, ktorú napísala a zažila Jožka a Izo ju dotvoril. Na pódium sa vrátila Danko Hikaniková, Betka sa s nami zase rozlúčila. A na záver programu nám „pánko“ – vdp. Klech a pán Meliš pomazdžili naše nové vianočné CD a aj sme si zaspievali: *Pri hornéj doline v Júdskej krajine*

Hore, hore pastúškovia

/Ho-re, ho-re pa-stú-ško-via, ho-re stá-vaj-ce. Do Be-tlé-ma, do Be-tlé-ma sa po-ná-hfaj-ce.:/ Vec veľ-mi dži-vná a ne-slý-cha-ná dnes sa nám sta-la. Pan-na Má-ri-a po-ro-dzi-la sy-na vme-sce Be-tlé-me. A-nje-li ho-ví-ta-jú a ve-se-lo spie-va-jú. A-nje-li ho-ví-ta-jú a ve-se-lo spie-va-jú. /Gló-ri-a, gló-ri-a, slá-va na vý-sos-ciach Bo-hu a na ze-mi po-koj-fu-du sláv-ne spie-va-jú.:/

pásli sme my ovce v hustej bučine. Ale chytrí anjelkovia kričia: bežce pastúškovia do Júdskeho mesta, do Betlehéma... Neviem, čím to bude, ale jedine tým pomädzením, že naň počúvame len samé pozitívne ohlasy.

Vážime si, že sme tento rok dostali cenu starostu obce. Chcem sa jemu, ale aj vám všetkým poďakovať, že nás stále podporujete a fandíte nám. Čo by iní za to dali... Neviem, či sa Roman pochválil, ale som veľmi rada, že si to aj iní všimli. Na podujatí Múzy nás spájajú, ktoré bývajú každý rok v Nimnici, predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja udelil ďakovný list obci Papradno za dlhoročnú spoluprácu s Považským osvetovým strediskom v Považskej Bystrici a vytváranie podmienok pre uchovávanie a prezentáciu tradičnej ľudovej kultúry obce a regiónu.

Na záver chcem už len poďakovať mojim Podžiaranom za ďalší krásny spoločne strávený rok a popriať im aj vám požehnané Vianoce. 27. decembra sa stretne v kostole na vianočnom koncerte Od Betléma nedaľeko.

Lenka Jandušíková

Deň školských knižníc

V našej školskej knižnici počas minulého školského roka pribudlo mnoho nových kníh pre deti. Žiaci tu nájdu rozprávky, povesti, encyklopédie, dievčenské romány. Knižnica zmenila aj svoj vzhľad.

Pod vedením učiteľky Mačošíncovej vznikol v priestoroch knižnice kútik venovaný známemu papradnianskemu rodákovi Štefanovi Melišovi. Sú tu umiestnené fotografie, knihy a predmety, ktoré pripomínajú jeho život a prácu.

Pri príležitosti Dňa knižníc žiaci ZŠ v Papradne zhotovili zaujímavé projekty o Štefanovi Melišovi. Zamerali sa hlavne na jeho detstvo a mladosť v rodnej obci, zbieranie a zapisovanie regionálnych povestí, publikovanie kníh a úspechy v archeologickom výskume. Na záver po ukončení prezentácií žiaci napísali Štefanovi Melišovi poďakovanie.

Poďakovaním ocenili prínos a význam osobnosti Štefana Meliša v histórii našej obce. Hoci mu zdravie nedovolí zavítať medzi nás, na školu nezabudol a daroval do školskej knižnice exponáty – vlastnoručne vyrezávané figúrky a medaily. Prostredníctvom nich si Š. Meliša pripomenie aj mladšia generácia žiakov. Pevne veríme, že jedného dňa medzi nás ešte zavíta.

Výstava prekonala naše očakávania

Spomienky na staré školské časy – tak znel názov prvej a dúfam, že nie poslednej výstavy dobových fotografií prebiehajúcej v rámci Ondrejovských hodov. Plánovala som ju približne 3 roky, 2 roky mi trvalo zozbieranie dobových fotografií od občanov a rodákov Papradna. Aj prostredníctvom Polazníka sa mi podarilo získať od ľudí veľké množstvo snímok. Z doteraz zozbieraných niečo vyše tisíc dobových fotografií sme na výstavu použili viac než 300 takých, ktoré sa nám tematicky hodili už k spomínanej výstave. Pracovali sme na nej spolu s riaditeľkou Mgr. Helenou Janasovou, Peťou Mikytovou a Katkou Zdurienčíkovou intenzívne posledný pracovný týždeň až do neskorého večera v priestoroch vestibulu školy.

Návštevníci si mohli pozrieť fotografie starých škôl, novej školy, učiteľov, žiakov, správnych zamestnancov, mimoškolských záujmových krúžkov. Nechýbali ani fotografie z filmu „Keby som mal pušku“, škola na Podjavorníku, história folklóru, pohľady na školu, úspechy, šport, pionieri a prvomájový sprievod dedinou na Košiare. Mnohí sa zalistovali aj v kronikách, prezreli si fotografie, ktoré sa nám na výstavné paravány už nepomestili. Deti sa mohli odfotografovať v starej školskej lavici s tabuľkou a kalamárom s počítadlom v pozadí. Sprístupnená verejnosť bola aj regionálna Izba tradícií, v minulom roku sa ju podarilo dokončiť ešte učiteľke Margite Bulíkovéj. Viacerí návštevníci sa nevedeli vynadávať, iní prisľúbili, že nám do nej tiež niečím prispedia. Dievčatá z Podžiarančeka zaspievali papradňanské trávničky, Samko Klabník zahral na heligónke.

Ostatní žiaci našej školy sa zapojili tiež, pozývali ľudí poprezerať si fotografie. Pomáhali aj s predajom vianočnej výzdoby, výťažok poputuje na nákup kníh pre deti. Našu výstavu si pozrel aj náš rodák, zberateľ a zapisovateľ povestí pán Štefan Meliš s dcérou. Zaviedli sme ho aj do školskej knižnice, kde sme mu ukázali kútik, v ktorom prezentujeme jeho tvorbu. V škole sa mu veľmi páčilo, zaspomínal si, dokonca sme s ním natočili aj rozhovor.

Svoje dojmy a postrehy nám návštevníci zanechali na štrnástich stranách kroniky, niektorí videli našu školu zvnútra úplne po prvýkrát. Reakcie ľudí boli veľmi pozitívne, niektoré stretnutia dojemné. Dokonca sme v kronike našli aj odkaz od zahraničného návštevníka v nemeckom jazyku. Som veľmi rada, že si výstavu nenechali ujsť ani niektoré bývalé učiteľky a zaspomínali si tak spolu so svojimi žiakmi na krásne školské časy. Pri rozhovoroch so všetkými troma generáciami starších, dospelých aj detí som sa uistila, že to celé malo veľký zmysel. Preto vás prosíme, prineste vaše staré fotografie do základnej školy učiteľke D. Macošincovej, oskenujeme ich a neporušené ich vrátime naspäť. Neschovávajte ich doma a umožnite tak aj ostatným občanom pripomenúť si život taký, ako ho poznali, ako si ho pamätajú z počúvania našich predkov a deťom neustále pripomínajte, že život nebol vždy jednoduchý, naučte ich vážiť si skutočnú hodnotu a poznať dobu, v ktorej žili ich rodičia a predkovia. Fotografie z výstavy sú dostupné na webovej stránke školy www.zspapradno.edupage.org, na stránke [## Ondrejovské hody 2015](http://www.</p></div><div data-bbox=)

Príprava na hodovanie začala už v piatok – vyrábali sa jelítká, piekli sa koláčiky, dokončovala posledná výzdoba v kultúrnom dome.

V sobotu hoci bolo zamračené, na tvárach ľudí, ktorí si prišli pochutnať na zabíjačkových špecialitách, polovníckom guláši, medovíne, vínu či na koláčoch a krúpnej babe, ktoré napiekli ochotné ženy, svietil úsmev. Radosť výhercov vyvolala aj bohatá tombola. A tak to má na dobrých hodoch byť!

Tohtoročnou novinkou a spetrením Ondrejovských hodov bola výstava fotografií „Spomienky na staré školské časy“ vo vestibule Základnej školy Papradno, ktorá zožala množstvo pozitívnych ohlasov. Hodovú sv. omšu celebraval náš bývalý pán farár Peter Klech. Radi sme ho u nás opäť privítali. Kultúrny program bol v znamení folklórneho súboru Vršatec a FSk Podžiaran. Diváci si s nimi zaspievali a zasmiali na „Jako mi husi zajali“. Aj tento rok udelil starosta obce ocenenia. Verejné uznanie za zásluhy dostal p. Štefan Meliš za udržiavanie vzácneho dedičstva našej obce, jeho historických udalostí, uchovávanie pamiatky na tvár obce v minulosti prostredníctvom fotografií, za jeho literárnu činnosť venovanú deťom. Ocenení dostali hodnotné drevené plakety, ktoré vyrobil Jožko Kukurdík. Záver hodov už tradične patrilo hodovej zábave. Ďakujeme

všetkým, ktorí sa podieľali na príprave hodov a urobili tak radosť všetkým návštevníkom. Na tohtoročných hodoch bola udeľovaná aj ďalšia cena, ktorá prekvapila hádam každého v kinosále. Dvom našim spoluobčanom Emílii a Jozefovi Hrnčíkovcom, ktorí nechýbajú na každom kultúrnom podujatí, ju udelil starosta obce. Na ich tvárach bolo vidieť radosť aj slzy šťastia. Cenu starostu obce za rok 2015 dostala folklórna skupina Podžiaran za úspešnú reprezentáciu Obce Papradno, šírenie ľudových tradícií, zachovávanie a oživovanie zvykov a piesní, za podporu pri organizovaní kultúrnych akcií a príkladnú prácu s mládežou v DSS Podžiaranček. (APM)

youtube.com v časti Papradno si môžete pozrieť aj video zo spomínaného podujatia. Čo ma veľmi prekvapilo a vôbec som to nečakala – výstava mala byť otvorená do 16.00 h, no pre veľký záujem ľudí sme ju museli predĺžiť až do 19.30. Každodenne vidím vo vestibule rodičov, ktorí si fotografie pozerajú znova a znova niekoľkokrát – náš cieľ sa teda splnil nad rámec očakávania. Chcela by som sa srdečne poďakovať vedeniu obce Papradno, riaditeľke základnej školy a všetkým, ktorí prispeli fotografiami aj tým, ktorí mi s výstavou pomáhali a akýmkoľvek spôsobom sa podieľali na jej úspešnej realizácii a v neposlednom rade všetkým, ktorí sa výstavy zúčastnili – nebolo ich málo. Netrúfam si ani odhadnúť počet ľudí, nie všetci sa stihli zapísať do kroni-

ky. Z Považského osvetového strediska sme si zapožičali paravány, na ktorých boli fotografie umiestnené a vďaka nim si môžeme ponechať výstavu až do polovice januára. V priestoroch vestibulu školy si môžete fotografie pozrieť každý pracovný deň po vyučovaní do 15.30 h. Širšej verejnosti bude sprístupnená ešte 27. 12. 2015 v čase od 13.00 do 18.00 h. Budeme vás informovať prostredníctvom plagátov, obecného rozhlasu a internetu. Tešíme sa opäť na vás, dajte o nej vedieť všetkým Vaším blízkym a známym. Táto výstava určite nebola posledná, plánujeme v takýchto aktivitách pokračovať aj v ďalších rokoch a pevne veríme, že v budúcnosti si ich pozrie ešte väčší počet záujemcov.

Mgr. Denisa Macošincová

Sociálne služby seniorom bude poskytovať obec

Nie je tomu tak dávno, čo v kultúrnom dome pri príležitosti Mesiaca úcty k starším zazneli aj tieto slová: Nezabúdajme na tých skôr narodených, vlasy ktorých sú postriebrené šedinami, tvár ozdobená vráskami a konanie obohatené veľkými životnými múdrosťami. Stretávame sa s nimi na ulici, v obchode, u lekára, sme s nimi doma. Sú našimi rodičmi, susedmi, priateľmi, známymi – niektorí rezkí, usmievaví, plní síl, iní – s paličkou v ruke, s neistým krokom, trasúcimi sa rukami. Ale všetci sú naši. Všetci si zaslúžia našu pozornosť, našu úctu a obdiv.

Venujme im nie iba v októbri, ale každý deň v roku chvíľu pozornosti, venujme im milé slovo či pohľad, drobný prejav vďačnosti. Niekedy stačí naozaj tak málo, veď oni sú tí, ktorí netúžia po veľkých daroch. Potrebujú cítiť, že ich má niekto rád, že ich niekto potrebuje, že niekomu na tomto svete na nich ešte záleží. Takto to cítia aj naši obyvatelia umiestnení v sociálnom zariadení CSS – JAVORNÍK v Papradne. Sú to naši spoluobčania, ktorí potrebujú celodennú starostlivosť a tú dostávajú. Určite tu nie sú osamotení. Majú svojich príbuzných a blízkych, ktorí ich u nás môžu kedykoľvek navštíviť, čo mnohí z nich aj robia. Prichádzajú za nimi deti z materskej i základnej školy, aby ich potešili spevom, riekankami, tančekmi či veselými scénkami z dnešného života, no i z ich dávnych detských hier. Mladosť, tú im najviac vedia priblížiť naši folkloristi zo súboru Podžiaran. Vtedy starkí akoby ožili, no mnohým z nich sa veru aj zaleskne slza v oku a potom ešte dlho spomínajú na vystúpenia, na svoju mladosť, na chvíle šťastné i smutné, ktoré ich postretli v živote.

Od 1. januára 2016 naše zariadenie, ktoré poskytuje sociálne služby občanom odkázaným na pomoc, zmení zriaďovateľa, pretože Trenčiansky kraj jeho prevádzku ruší. Aby sme v Papradne udržali centrum sociálnych služieb, starosta obce spolu s poslancami obecného zastupiteľstva sa rozhodli zobrať ho pod svoje krídla a v obci ho zachovať. Prevzali na seba všetky záväzky, a tak prispeli k tomu, že zariadenie bude naďalej jestvovať a naďalej bude poskytovať sociálne služby našim skôr narodeným spoluobčanom od-

kázaným na pomoc. Od Nového roku bude naše zariadenie niesť nový názov – Centrum sociálnych služieb Obce Papradno.

Kapacita zariadenia bude 32 miest. Budeme poskytovať dva druhy sociálnej služby, a to zariadenie pre seniorov s kapacitou 29 klientov a 3 miesta pre klientov odkázaných na špecializované zariadenie. Klienti budú za poskytované služby platiť úhradu vo výške 330 € mesačne a starať sa o nich bude 18-členný personál. Informácie ohľadom žiadostí na poskytnutie sociálnej služby – teda umiestnenie v CSS Obce Papradno a jej vybavenie vám od 1. 1. 2016 poskytnú Mgr. Helena Ušiaková a Ing. Věra Lališová v kancelárii pri ambulancii MUDR. Gabriša a Lýdia Lališová (matrika) na Obecnú úradu Papradno.

Od februára 2016 chceme začať poskytovať stravu – obedy pre dôchodcov z obce, ale bez rozvozu. Stravu si záujemcovia prídu vyzdvihnúť do CSS. Na odber obedov sa môžete prihlásiť v priebehu januára (od 4. 1. do 20. 1. 2016) u Evy Harvánkovej v CSS. Budeme poskytovať aj stravu diabetickú a žĺčnikovú. Prichádzajú Vianoce – sviatky radosti, šťastia, pokoja, rodinného tepla, pohody... Vedenie CSS i všetci jeho zamestnanci chcú, aby aj obyvatelia, o ktorých sa starajú, pocítili krásnu a neopakovateľnú atmosféru týchto sviatkov. A tak pre tých, ktorí zostávajú aj na Štedrý deň u nás, pripravíme, tak ako každý rok, sviatočnú večeru s malým prekvapením od Ježiška pre každého. V ďalšie vianočné dni sa všetci, babky, dedkovia i zamestnanci tešíme na vianočné vystúpenie detí pod názvom Jasličková pobožnosť.

Veríme, že na nás nezabudnú a zastavia sa u nás betlehemci, aby aj oni spestrili a vyplnili dlhý čas našich starkých a vrátili ich do čias ich mladosti. V januári nás potešia svojou návštevou členovia FS Podžiaran s pesničkami z ich nového vianočného albumu Pri hornéj doline a spolu s nimi pri malom občerstvení a posezení si zaspomíname na časy minulé. Všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom pomáhajú nášmu zariadeniu, ale najmä jeho obyvateľom spríjemniť, oživiť či spestriť ich život, patrí moje úprimné poďakovanie.

Věra Lališová

Zvedavé húsky

Kde bolo, tam bolo, predsa len tak bolo, že v jednej dedine na dvore pri mlyne húsky pekne žili. Spolu sa priatelili, v potoku plávali, žabky naháňali. Aj sniečko

sa tomu tešilo, aj motýle a vtáčiky, aj utešené kvietky, čo v záhradke pri mlyne rozvonjali. Len jednu chybu tie húsky majú, že sú trošku zvedavé. Trošku, trošičku.

Prečo? To už sa milí čitatelia dozviete ak si prečítate celú knihu o zvedavých húskach. A nielen húsky boli zvedavé. Po slávnosti, ktorá bola 17. októbra v kultúrnom dome a pani Mária Gáboriková predstavila svoju prvú knihu pre deti aj dospelých, sme autorke knihy Zvedavé húsky položili niekoľko otázok.

*** Čo bolo podnetom, aby Zvedavé húsky uzreli svetlo sveta?**

V knihe Zvedavé húsky som chcela priblížiť dnešným deťom pekné chvíle zo svojho detstva. V nich spomienku na mojich rodičov, starých rodičov, piatich súrodencov i susedov a blízkych. Dúfam, že deti v nej nájdu len dobro, šťastie a lásku – čo bolo mojím cieľom a tiež radosť

z nádherných ilustrácií od Katky Zdurienčíkovej.

*** Kniha bola prezentovaná 17. októbra. Aké máte doteraz ohlasy od čitateľov?**

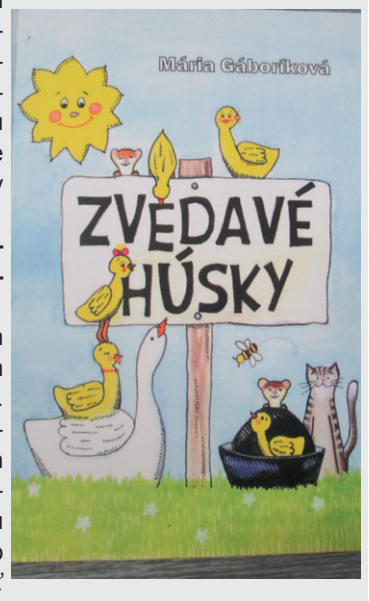
Teší ma, že o knihu je záujem. S úsmevom som prijala milé vyjadrenie od istej obyvateľky Papradna, že knižka je vhodná nielen pre najmenších, ale i pre najstarších.

*** Kedy ste začali písať?**

Od mladosti som si občas pre radosť niečo napísala. Až v roku 2014 som sa odvážila poslať literárny príspevok do celoslovenskej súťaže, kde som získala ocenenie.

V roku 2015 mi uverejnili príspevok v Pútniku svätovojtešskom a spokojnosť prejavila v tomto roku porota dvoch celoslovenských súťaží v Trnave i Plevníku -Drienovom. Píšem pre radosť a potešenie moje i druhých.

(APM)

„Len tam, kde ľudia nežijú iba pre seba, tam kvitne pravé šťastie“

Všetko začalo v roku 2008, kedy sa na podnet Považského osvetového strediska prvýkrát uskutočnilo podujatie s názvom Múzy nás spájajú. Jeho cieľom bolo nielen pripomenutie si toho, že regionálna a miestna kultúra má v živote občanov nezapustiteľné miesto a poslanie, ale predovšetkým poďakovanie jednotlivcom a kolektívom, ktorí neváhajú venovať svoj voľný čas rozvoju kultúry a prispievať tak k zachovávaniu tradícií. 20. novembra 2015, už ôsmykrát, Múzy opäť spojili profesionálnych aj neprofesionálnych

kultúrno-osvetových pracovníkov regiónu Horného Považia, predstaviteľov miest a obcí, vedúcich súborov, pedagógov a iných významných ľudí, ktorí sa zaslúžili o rozvoj a propagáciu regiónu. Významnou, slávnostnou a aj nosnou časťou podujatia je odovzdávanie ocenení tým jednotlivcom a kolektívom, ktorý v tejto oblasti dosahujú úspechy. Na návrh regionálnych kultúrnych inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja Jaroslava Bašku udelil 16 pamätných listov. Takéto ocenenie

získala aj obec Papradno za dlhoročnú spoluprácu s Považským osvetovým strediskom v Považskej Bystrici a vytváranie ľudovej kultúry obce a regiónu. Tento ďakovný list je nielen uznaním za aktivity, ktoré obec spolu s obyvateľmi a jednotlivými zložkami na poli kultúry vykonáva, ale aj záväzkom a povzbudením do ďalšieho obdobia, ktorý jej bude neustále pripomínať, že aj keď finančných prostriedkov nie je na rozhadzovanie, oblasť kultúry, zachovávanie tradícií a šírenie dobrého mena obce je veľmi potrebné.

Noc výskumníkov 2015

Deviaty ročník festivalu vedy - Európska Noc výskumníkov sa konal v priestoroch nákupného centra Aupark v Žiline 25. 9. a nechýbali na ňom ani naši žiaci 9. a 8. ročníka a žiačky zo 7. ročníka. Festival je projekt podporovaný novým rámcovým programom Európskej komisie na podporu výskumu, vývoja a inovácií – Horizon 2020, v časti - Marie Skłodowska-Curie actions. Noc výskumníkov je paralelne organizovaná v 33 štátoch Európy a hlavnou snahou komisie je pod mottom „Researchers are among us“ – Výskumníci sú medzi nami, priblížiť verejnosti výskumníkov ako „obyčajných“ ľudí s neobyčajným povolaním. Vysvetliť, čo ich priviedlo k povolaniu výskumníka, čo ich motivuje k neustálemu bádaniu, aké otázky sú najčastejšie kladú, k čomu ich ich práca priviedla a kde je možné výsledky ich výskumu uplatniť v bežnom živote. V 27 stánkoch svoju prácu prezentovali výskumníci a vedci zo Žilinskej univerzity, Slovenského červeného kríža, spoločnosti CEIT, Nexteria, Výskumný ústav textilnej chémie – CHEMITEX, GA Drilling a Servisné centra EURAXESS pri SAIA, n. o.

Zábavné pokusy v ŠKD

V novembri sa žiaci navštevujúci ŠKD zahrali na malých vedcov. Prostredníctvom jednoduchých bádateľských aktivít skúmali látky, učili sa pomenovávať jednoduché laboratórne pomôcky, predpovedali a skúmali, čo sa stane po zmiešaní neznámych látok. Deti vyrobili jednoduchú lávovú lampu, dokázali, že aj hrozienka môžu tancovať, písali symboly tajným neviditeľným písmom, vytvárali jednoduché kryštály soli, skúmali, čo sa stane s vajičkom, ak ho ponoríme do octu, pozorovali, aký vplyv má vlhké prostredie na pohyby šupín šišíek ihličnatých stromov. Pokusy mali u žiakov veľký úspech a v závere bádania sa žiaci odfotili spolu so svojim novým kamarátom.

Tvorivé dielne ZŠ A MŠ

Dňa 3. 12. 2015 sme prijali pozvanie na „Päťku“. Žiaci druhej a tretej triedy našej školy sa zúčastnili Vianočných tvorivých dielní v 5. Základnej škole v Považskej Bystrici. Privítala nás nádherná vôňa čerstvo napečených vianočných oplátok s medikom. Boli výborné. Spoločne sme si zaspievali vianočné pesničky, spoznali ľudové tradície od Kataríny do Troch kráľov a na záver sme si blížiacie Vianoce pripomenuli výrobou vianočného stromčeka z papiera. Pomáhali nám aj tety z CVČ v Považskej Bystrici.

Na Päťke sme strávili príjemné predpoludnie a spoznali nových kamarátov. Druháci s pani učiteľkami prijali pozvanie k nám do Papradna. Tešíme sa na stretnutie v lete.

Dňa 8. 10. 2015 deti z Materskej školy Papradno, privítali svojich rodičov na jesenných tvorivých dielnach a prekvapili ich básňami a piesňami o jeseni. Deti s rodičmi tvorili z jesenných plodov, ktoré si priniesli zo svojej úrody, alebo si nazbierali v lese. Spoločne vytvorili rôzne rozprávkové bytosti, zvieratká, svetlonosov, dekorácie. Svojimi prácami sa prezentovali na výstavke v Kultúrnom dome.

Úcta k dedom cez lásku k bačovu

Mal som kamaráta. Len tak krátko, akoby úchytom sa mihol mojím životom. Ale aj tak zanechal v mojej mysli nezmazateľnú brázdú. Pochádzal z inej doliny, aj vieru mali doma trochu inú, ale asi ho doma učili rovnako ako mňa, bez ohľadu na to akú vieru vyznávali. Pri filozofovaní o živote mi totiž viackrát pripomenul to, čo som v detstve a mladosti počúval u nás doma ja. Keď sme spolu s ním debatovali pri fľaške, často používal dve slová, ktorými mi v mysli oživil filozofiu môjho otca z čias, keď som bol malým chlapcom: „Opatric a zveľadzic“. Pripomenul mi myšlienky, ktoré som vtedy občas počúval: „Keď už niečo máš, či už si to kúpil, zdedil, alebo inak nadobudol, treba sa o to starať a treba to opatric a zveľadzic“.

V tých časoch boli v našom kraji bežným úkazom bačovy. Boli to usadlosti na lazoch a kopianiach, ktoré sme u nás volali „V horách“. Z dnešného pohľadu prechodné bydliská, kde sa od jari do jesene prechodne bývalo spolu s dobytkom, pretože v tých časoch v mieste trvalého bydliska nebolo dostatok krmiva pre dobytok, lebo skoro každý niečo choval. Gazdovia z dedín mávali bačovy v dolinách podjavornických lazov od Papradna

hore a mnohí priamo v dolinách až Podjavorníkom.

Aj keď sme bývali priamo Podjavorníkom, aj naša rodina určitú dobu využívala podobný bačov vyššie v horách v lokalite u Hojdikvo. Stáli tu pozostatky starých murovaníc z minulosti a jedna drevenica, ktorá aj v našich časoch slúžila aj na bývanie aj na ustajnenie dobytku počas bačovania v letných mesiacoch a neskôr na jeseň slúžila ako stodola na uskladnenie sena do rezervy, keď sa seno doma v stodole minulo. Túto usadlosť údajne kedysi kúpil dedo Jano, keď sa niekedy na začiatku dvadsiateho storočia vrátil z Ameriky a neskôr ju užíval otec Jožo so svojou rodinou, keď v letných mesiacoch tu niektorí členovia rodiny aj dlhodobo bývali, pásli dobytok a aj inak hospodárili.

Neskôr, po rokoch prišla doba, keď bolo dolu v osadách dobytko menej a nebolo už potrebné pásť, kosiť a hospodáriť na bačovocho, lebo dostatok krmiva sa dalo zabezpečiť aj bližšie. Aj náš bačov u Hojdikvo stratil svoj význam. Chalupa zostala opustená a neudržiavaná. Strecha postupne začala deravieť a dovnútra pršalo. Chalupa už stála len silou vôle a s pomocou oceľového lana, ktorým ju ktosi priviazal o starý brest, čo stál

povyše. Bolo len otázkou času kedy sa strecha na chalupe preborí a chalupa spadne. Náš otec Jožo sa však jedného dňa rozhodol predžiť jej život. Spolu s bratmi zobrali na pleciah doma okresané a opracované vrliny z mladých jedlí, mne päťročnému chlapčisku dali do vačku hrebíky a kladivko a možno zo päť alebo sedem kilometrov na pleciah niesli vrliny do Hojdikvo aby podopreli chalupu a pomohli jej stáť. V tom čase som to vnímal, že podopierame starú bídu ako opilca v krčme. Starší múdrejší bratia rešpektovali bez reptania otcovo rozhodnutie ako vždy a urobili ako on povedal. Ja som v detskom rozume nechápal a pýtal som sa neskôr, keď sa mi to rozležalo v hlave, že: „Tato a načo tú chalupu podopierame, šak už ju nepotrebujeme, načo sme tam tie vrliny niesli, radšej sme mali doma niečo dôležitejšie porobiť!“

Tato sa zamyslel a dal mi takúto

odpoveď: „Vieš chlapec môj, tú chalupu kúpil a dlhoročne opatroval ten starý dedo Jano, čo som ti o ňom rozprával. A čo keď je to ozaj pravda, že ešte sa stretne. Tak potom mu poviem, že pokým som mohol a vládali som ti to tam opatril a zveľadil, aby ti tá stará chalupa, čo si ty vtedy nadobudol stála čo najdlhšie...“. Podopretá a lanom uviazaná chalupa potom stála ešte niekoľko dlhých rokov, možno desaťročie. Možno stála dlhšie ako vydržal stáť na tomto svete náš otec Jožo...

Neskôr, po ďalších rokoch, keď pôvodní majitelia odišli tam, odkiaľ už niet návratu, podobne stratila starý význam aj naša rodičovská drevenica v osade. Keď prišlo na rad rozhodnutie, či si chalupu nechať ako starosť a príťaž navyše, môj malý syn, o generáciu múdrejší ako som bol v jeho veku ja, mi dával rozumnú radu: „Ocino asi by bolo lepšie chalupu predať, nebudíš mať čas starať sa o ňu, cestovať tam a stíhať všetko čo treba.“ Ja som sa zamyslel a odpovedal som mu: „Synko, vieš keď tú chalupu postavil ten náš otec Jožo, čo som ti o ňom rozprával. A čo keď je to ozaj pravda, že sa ešte stretne. Tak potom mu poviem, že pokým sme žili, pokým sme mohli a vládali sme ti to tam spolu so súrodencami a ich deťmi opatril a zveľadil.“

A za tento pocit, za túto nádej tá námaha predsa stojí nie?“ A potom... Ešte je dôležité, že stále sa tam môžu vrátiť domov tí, ktorí sú tam navždy doma.

A dôležité pre nás, čo sme tam doma je, aby to bolo nachystané a pripravené. Keby tam chceli niekedy prísť, len tak z nostalgie a len aby sme sa tam zas a opäť stretli, tí ostatní, ktorých máme radi my. Ale najdôležitejšie zo všetkého je, že starý Jožo a starý Jano sa v nebi usmievajú...

J.Trulík

Na Ondreja

V náručí horských velikánov Javorníkov leží naša dedina. Kedysi chudobná na svetské statky, ale bohatá na prírodné krásy, na ľudové tradície a zvyky. Najmä pieseň neutíchala na drobných poličkách či horských samotách, veď deťom ju tu dávali sudičky už do kolísky.

Dnes v čase televízie, počítačov a internetu sa na mnohé zo zvykov a tradícií zabúda. O to, aby sa naozaj všetky nevytratili z našej dediny, sa snaží folklórna skupina Podžiaran. Prevládajú v ňom ľudia nad šesťdesiat rokov, ale sú medzi nimi aj mladí a tých každým rokom pribúda. Ale oni sú mladí všetci – duchom.

Zatvorme oči a prenesme sa o dobrých pár desaťročí naspäť. Je 30. november – Ondreja.

Od samého rána dievky nie sú vo svojej koži. Nikde nemajú pokoja, robota im nejde od ruky. Netrpezlivo čakajú na večer. Večer plný zážitkov a prekvapení. Deň sa pomaly vlečie. Na dedinu sadá súmrak a na oblohu vyskočila prvá hviezdička. Vtedy už dievky neudržal doma nikto ani párom koní. Poschádzali sa na priedomí, každá má v ruke hrotek a hrabovú halúzku. Chichocú sa, šušujú čosi jedna druhej a zrazu ich niet. Rozbehli sa dedinou na všetky strany, potichu prekľzli medzierkami po medzi chalupy a zastavili sa až tam, kam ich ťahalo srdce – pri dome svojho milého. Poobzerali sa okolo seba a keď ich nikto nevidel, triasli plotom hovoriac:

„Ploce, ploce, trasem ca, svätý Ondrej, prosím ca, daj mi tejto noci znac, kerého já muža budzem mac.“

Plot jej meno nastávajúceho nevyzradil, to mal urobiť až sen v túto noc.

Hrabovou halúzkou poometali dom aj zem okolo a znova ticho

zaklínali:

„Ometám ohrebielkom, ometám ohrebielkom, aby prišli všelijací, aj chudobní, aj bohací, len aby som sa pod čapec dostala a do roka som sa já vydala.“

A už každá „výskoky“ beží na miesto, kde sa mali všetky stretnúť. Spolu sa vybrali k trom brodom (miestam, kde furmani prechádzali cez riekú) a k trom schodzelniciam (sútokom troch potokov). Tu všade si načreli po troche vody do hrotka a umyli sa v nej. Takto si mali privábiť milého a pripútať si ho k sebe.

Ale večer ešte nekončil, zaklínaniu ešte nebolo učinené zadosť. Ešte jedna dôležitá povinnosť čakala na dievčence – liatie olova. Za hrobového ticha liali roztopené olovo cez uško kľúčča do studenej riečnej vody. Júj! Olovo vo vode syčalo a skrúcalo sa do rôznych tvarov. Tie veštili dievčatú osud. Čo ho čaká? Šťastie? Nešťastie? Ak olovo pripomínalo pušku, dievka sa mala vydať za vojaka, ak nejaký nástroj – za remeselníka. Kruh veští vydaj, truhla smrť, kolíska slobodnú matku.

Už doliala posledná. Všetky si uľahčene vydýchli, všetkým padol kameň zo srdca. Olovo bolo milosrdné, ani jednej nenaznačilo smrť. S rozžiarenými očami už teraz bežali domov, aby čím prv zaľahli do postele. Prisní sa im ich vyvolený. Ktorýže to bude? Ktorý? Chudobný – bohatý? Dobrý – zlý? Z dolného či z horného konca? Alebo cudzí? Do rána je ďaleko. Nechajme ich snívať.

Jana Tóthová

Pripravovala: Mgr. Margita Bulíková

(1. miesto v celoslovenskom kole)

Lucia, Lucia, víno upíja.

Od Lucie do Vianoc každá noc má svoju moc.

Ludzia boží co robíce, že vy dvere zavierace?

Nielen dvere, ale aj okná. My sme Lucky a né straky.

Dze nás puscia, tam vejdzeme, dze nepuscia odejdzeme.

Nech všetci zlí duchovia obchádzajú tento dóm, nech vstúpi šťastie a požehnanie dón.

Postní dzeň v Papradne

Na Štedrý dzeň – po našejm Postní dzeň sa až do večere poscilo – držal sa pôst. Ráno gazda zakúril v peci, poodmätal sňáh, jak prez noc napádól, potom išól pre stromek, kerý v Papradne zovú máj. Gazdziná obriadzila statek aj stavaňje. Po-ométala pavučiny, pozametala zem, vydrhla riady popolom, aby neboli masné a pomály začala s pripravú štedrej večere. Staršie dzeciská héj pomáhali a mladšie chystali ozdoby na máj – na jabúčká pouvazovali ňici, oprášili slamené ozdoby a neskôr vyrábali salónky z kvaku a ozdoby ze farebných papjervo. Máj zdobil gazda z dzeciskámi. Pred večerú šlo do koscela jedno z dzecísk na sväcenú vodu a ňú gazda vysväčil celé stavaňje aj ze šetkým, čo tam bolo a bývalo. Cí, čo sa prez rok starali o statek išli modliaci sa do maštale a niesli na riečici chleba a mäd. To dali statku a aj ho pomädzili. Pred večerú chodzili po dzedzi-

smelo počas večere odéjsc. Na stole bola kapustnica s hubámi zapražená maslom, niekdze aj šošovica či fazuľa, pupáky z tvarohom alebo makom, pohánková kaša, nakrájaný chľeb prípadne celta alebo makovník. Nejaké to jabúčko, oriešek, zápečky, sušjalky, pálené, oplátky a mäd.

Nájpřv sa spoločne pomodlili. Potom gazda poďakoval Pánu Bohu za šetky milosci a dary. Šetkým ščascitoval pokojné a požehnané sviatky:

„Ščascitujem vám na tyto nové nastávajúce Sviatky, aby vám dal Pán Boh zdravia, ščascia, hojného Božského požehnanía. Na statečku rozmnoženía, na dzietkách potešenía. A na poli hojný úrod a po smrci večný život a šetko, čo si od Pána Boha žiadáce a pýtáce.

Pochválený budz Ježíš Kristus! Potom hých pomädzil tak, že hým mädom urobil krížik na čelo a jemu gazdziná. Dospeli si pripili páleným a začalo sa večer-

ne grici s kyjákyma a naháňali dzeciská, keré na nich vykřikali: „Gric má holú ric!“ Medzitým gazdziná začala prescierac.

Položila na stvol celý snopek jačmeňa alebo ovsu aj s klasom. Ten sa potom na Ščefána pouvázoval na stromy, aby aj vtačacká mali sviatky. Na každý roh stola dala malý bochník z chlebového cesta, aby bola dobrá úroda. Do prostriedku pár strúčkov cesneku, aby boli šetci v dome zdraví. Zepár šestákvo, aby netreli nůdzu a trochu cukru alebo cukrolík, aby boli šetci na seba dobrí. Šetko to prikryla bielým obrusom alebo kúskom plátna. Šetci sa sviatečne poobliekali. Gazdziná ze staršiu dzievkú alebo nevestú ponosily na stvol šetku strovu, hromničnú sviečku, krížik a pácerky, lebo od ščedrovečerného stola sa ňe-

rac. Jedlo sa ze spoločnej misy, aby rodzina držala spolu. Nájpřv omädzený oplatek, potom kapustnica ze chlebom, kaša, pupáky a nakoniec celta a ostatné lafcinky. Na stole ból aj jeden prázdny tanier pre pcestného a pod stolom ból hrotek, do kerého odložili trochu z každého jedzenia, a to sa potom dalo statku. Po večeri sa obyčajne na venku postretali susedzi, ščascitovali si navzájom a jako ináč zaprali ty naše svjatkové. A chodzilo sa aj lazic po rodzine. Po večeri chodzili betlehonci s gricom aby ľudzom ščascitovali, zaspjevali a oznámili radostnú zvesc, že sa Kristus narodzil.

To trvalo až do polnoci, kedy sa odchodzilo do koscela na polnočnú omšu zvanú Ucjereň.

Izidor Mikudík

Turisti z Papradna v Tatrách

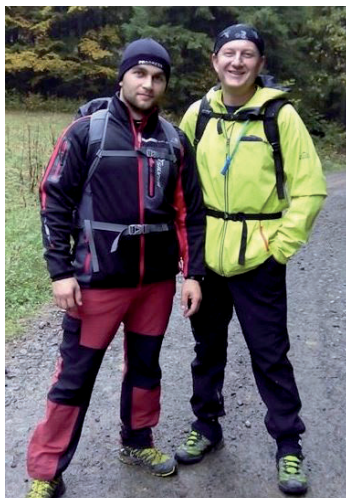

Začiatkom októbra navštívili turisti z Papradna Vysoké Tatry. Lanovkou sa vyviezli na Skalnaté pleso a peši pokračovali cez Svišťovku na Zelené pleso. Počasie prialo, bola výborná viditeľnosť na všetky okolité kopce a doliny. Samozrejme nechýbala výborná nálada.

Beskydský vytrvalostný extrém

Na jeseň sa naši dvaja odvážlivci Peter Šamaj a Štefan Hucan sa vydali na nočný prechod, počas ktorého zdolali 3 beskydské vrcholy na hranici Slovenska a Moravy. Začínali v Hornej Bečve o desiatej hodine večer, celkový čas trvania túry bol 16,5 h. Aj napriek ťažkým poveternostným podmienkam sa im podarilo šťastne doraziť do cieľa a vrátiť sa späť domov.

(dm)

Vybíjanú sledoval i Mikuláš

Žiaci 3. a 4. ročníka sa zúčastnili 8. 12. v športovej hale v Považskej Bystrici Mikulášskeho turnaja vo vybíjaní pre 3. – 4. triedy ZŠ a športových súťaží pre predškolákov MŠ. Organizátori z MŠK hádzanársky oddiel Považská Bystrica v spolupráci s Centrom voľného času Považská Bystrica pripravili okrem súťaží aj mimošportové aktivity, fotenie s Mikulášom, pozvanie do VIP priestorov hádzanárskeho oddielu, kde sú zdokumentované doterajšie úspechy klubu. Za usilovnosť a bojovnosť Mikuláš rozdával balíčky, nechýbali medaily a darčkové predmety. Do škôl putovali diplomy.

Okresné kolo v bedmintoně

Chlapci K. Jandúch a L. Jandúch a dievčatá B. Cupanová a A. Fijačková sa posledný októbrový týždeň zúčastnili okresnej súťaže v bedmintoně. Obe dvojice sa umiestnili na 3. mieste.

Dobrovoľní hasiči na výcviku v Lešti

Na výcviku dobrovoľných hasičských zborov Lešti (20. a 21. 11.) z nášho zboru boli Roman Španihel, Boris Balušík, Vladimír Belás, Juraj Jánošík, Matúš Galko a Rolo Koban. Počas cvičenia sme mali 5 výjazdov – požiar kancelárskych priestorov, autonehoda – vyslobodenie zakliesnenej osoby a uhasenie vozidla, požiar v 4. a 5. poschodí bytového domu, zbornisko – rumovisko, po páde vrtníka do obytnej zóny sme museli uhasiť požiar a následne pod sutinami

nájsť osoby, poskytnúť predlekársku prvú pomoc a vytýčiť plochu pre pristátie vrtníka, diaľková doprava vody k lesnému požiaru ohrozujúcu chatovú oblasť. Cvičenie dopadlo úspešne, bez zranení a po skončení sme dostali osvedčenie o jeho absolvovaní.

Boris Balušík

Vydavateľ: Obec Papradno, 018 13 Papradno č. 315, IČO:00317594. **Redakčná rada:** Ing. Věra Lališová, e-mail: viera.lalisova@csspapradno.sk, Ing. Anna Pozníková, Mgr. Denisa Macošincová, Bc. Petra Mikyťová, Bc. Zuzana Djasníková, e-mail: papradno@papradno.sk. **Príprava pre tlač:** Viera Petříková. **Tlač:** PNprint, Piešťany. **Náklad:** 1 100 výtlačkov. Povolené Okresným úradom Považská Bystrica, odbor všeobecnej vnútornej správy. **Reg. číslo:** EV 3232/09, ISSN 1338-8037. **Cena výtlačku:** bezplatne.